

ДВА ПОЕТИ

У 2014 році святкуватимемо не тільки 200-річчя Кобзаря, а й 180-річчя Степана Руданського

Свого часу український поет-класик, міський лікар Ялти Степан Руданський (на знімку), завантажений службовими обов'язками та громадською роботою, збирав кошти на впорядкування могили Тараса Шевченка, що на Чернечій горі в Каневі.

Родич Кобзаря Варфоломій Шевченко розіслав 1000 знімків могили поета його шанувальникам. Отримав світлини і Руданський. У листі до приятеля-художника В. Ковальова у квітні 1869 року він писав: «Портрети могили покійного Тараса получив і я од брата покійного – Варфоломія; всего 25 штук, продаю по два карбованці (Варфоломій назначив по карбованцеві, а я продаю по два), і коли усі розпродам, пошлю йому гроші. Варфоломій писав, що гроші за портрети підуть тільки на те, щоб поправити хрест на Тарасову могилу, а може, вони підуть і на що друге. Нехай їм бог на все добре помагає».

С. Руданський – молодий сучасник Т. Шевченка. У 1846-му Тарас приїхав на Поділля для вивчення старожитностей. Побував на Вінниччині та в Кам'янці-Подільському. У цей час Степан навчається в

Шаргородській бурсі Подільської губернії, а з 1849-го по 1855 рік – у Подільській духовній семінарії, що в Кам'янці-Подільському. З 1855-го по 1861 рік – у Петербурзькій медико-хірургічній академії. Тоді там, після заслання, знову працювали колишні кирило-мефодіївці: В. Білозерський, М. Костомаров, П. Куліш, а з 1858 року і Т. Шевченко.

І Шевченко, і Руданський здобули добру освіту в столиці Російської імперії Петербурзі. Обидва напрочуд гарно співали, малювали, цікавились пам'ятками старовини, фольклором. Урешті, творчість обох — важливий чинник у формуванні патріотичної свідомості українців.

Чи зустрічалися Руданський із Шевченком? Не знаємо. Відомо лише, що Руданський підтримував зв'язки з художником В. Ковальовим, який навчався в Академії мистецтв разом із Шевченком та мешкав із ним на одній квартирі в Петербурзі. В Ялті познайомився з управляючим царським маєтком в Лівадії Я. Лазаревським, який знав Т. Шевченка, лікував знаменитого артиста Щепкіна, друга Тараса Григоровича.

Відомий український бібліограф Михайло Комаров писав, що «читав не гірше, як і співав. Особливо любив читати «Кобзаря», знав його напам'ять і часто балакаючи, наводив то один, то другий стих, щоб тим справдити свої слова».

Уперше кілька своїх творів С. Руданський опублікував у тижневику «Русский мир» (1859 р.). У 1861-му в Петербурзі вийшов у світ перший номер журналу «Основа». На його сторінках поряд із творами Шевченка і Костомарова, знаходимо й вірші Руданського «Повій, вітре, на Україну» та «Гей, бики!» під заголовком «Гей-гей, воли!» за підписом «Подольнин Ст. Руданський».

П. Куліш умовляв редакцію «Основи» не друкувати поезій С. Руданського. Видавець журналу В. Білозерський мав свою власну думку й твори молодого автора видав. У листі до П. Глібової за 25 лютого 1861 року Куліш писав: «Руданского стихи, по моему, никуда не годятся. Я, Шевченко и Костомаров, забраковали их, а Белозерский все-таки напечатал – и, как вижу, не ошибся, нашлись и для Руданского хвалители».

«Хвалителів» було немало. У листі М. Костомарова до О. Кониського від 22 січня 1879 року читаємо: «Был в Ялте доктор Руданский, страстный любитель малороссийского языка... замечательно талантливый человек». Михайло Драгоманов писав: «Руданський був з небагатьох українських поетів, котрі намагаються зачепити у своїй творчості нові теми, а не тільки ті, що їх «заїздили» попередники і наслідувачі Шевченка».

Поет Петро Перебийніс: «Немає іншого поета, крім Шевченка, якого б так любив народ, як Руданського». А загалом тема «Т. Шевченко та С. Руданський» вимагає ґрунтовного дослідження. Чи мала вплив творчість Шевченка на його молодого сучасника Степана Руданського? Якоюсь мірою так. Але поет-подолянин не був епігоном Кобзаря. Майже 12 років свого життя, сповненого важкої й виснажливої праці, віддав С. Руданський Ялті. Тут він і спочиває на високому Полікурівському пагорбі.

Лікар і поет-патріот частину власної землі подарував Ялті для будівництва фонтану та водогону. Маємо надію, що в курортній столиці України Ялті знайдеться клаптик землі й для пам'ятника Степанові Руданському – лікарю, поету, великому українцеві. Що буде повернуто на місце меморіальну дошку, зняту з будинку, де з сім'єю жив Руданський. (Ялта, пл. Радіна, 18), й відкрито там меморіальний музей першого міського лікаря Степана Руданського.

Ольга ЮРЧИШИНА, красзнавець, головний бібліотекар наукової бібліотеки Вінницького національного медуніверситету імені М.І. Пирогова;
Олексій БОРЖКОВСЬКИЙ, підполковник медслужби, правнучатий племінник С. Руданського, лауреат «Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського».